

MSB 350

MORE SEED AND BREAD

KORTE BIJBELSE BOODSCHAPPEN VAN

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

oprichter: Otis Q. Sellers – directeur: David R. Hettema

God of Godzilla

Een studie van “oog voor oog”

door Candy Davis

Exodus 21:22-27 * Leviticus 24:17-22 * Deuteronomium 19:16-21

“Oog voor oog”

Als je deze woorden leest, hoeveel zijn er dan niet snel bij om de God van het Oude Testament af te schilderen als een monsterlijke, vuurspuwende Godzilla die uit is op gloeiende wraak? Als je dat denkt, kan deze studie over het Bijbelse principe van “oog voor oog” je mogelijk van gedachten doen veranderen.

Laten we beginnen met een les uit het vak Nederlands. Als ik je zeg “door de zure appel heen te bijten”, verwacht ik niet dat je je tanden zet in een zure appel. Belachelijk. “Door de zure appel heen bijten” is wat een idioom wordt genoemd, een figuurlijke manier om je te zeggen dat je iets wat moeilijk of onplezierig is en wat je daarom hebt uitgesteld toch moet doen.

DE STRAF DIE PAST BIJ DE MISDAAD

Op dezelfde manier moet de uitdrukking “oog voor oog” niet letterlijk worden genomen. De bedoeling is niet dat er oogbollen moeten worden uitgestoken. Absurd. “Oog voor oog” is een figuurlijke manier om te zeggen dat, in zaken van openbare gerechtigheid, de straf voor een letsel en de vergoeding ervan in overeenstemming moet zijn met het delict. De straf moet overeenkomen met de misdaad zoals we lezen in Leviticus 24:18-20 (NBG'51 overal). **Iedereen die iemands stuk vee van het leven berooft, moet dat compenseren** [vervangen

of geld geven gelijk aan de waarde van het dier]. **Iedereen die zijn buurman verwondt, moet op dezelfde manier gewond worden: “breuk voor breuk, oog voor oog, tand voor tand; hetzelfde letsel, dat hij een mens heeft toegebracht, zal hem toegebracht worden”** [een compenserende straf ondergaan].

Met de uitdrukking “oog voor oog” hebben we één van Gods wetten voor Israël die als basis gold voor het rechtssysteem van het volk. “Oog voor oog” was de maatstaf waarmee rechters de daders na een misdaad op passende wijze bestraffen en schadevergoeding bepaalden. Nooit was Gods principe van “oog voor oog” bedoeld om heethoofdige persoonlijke wraak te bepleiten! Verre van dat. Het was geen bloeddorstige Godzilla, maar een barmhartige God wiens juridische beleid van “oog voor oog” mensen en stammen ervan weerhield wraak te nemen. Het opleggen van deze beperkingen aan de straffen voorkwam twee uitersten in gerechtelijke veroordelingen: straffen die te zwaar waren, of straffen die te mild waren. Of in de woorden van Goudlokje, niet te warm, niet te koud, maar precies goed. Rechtvaardig. Billijk. Met andere woorden: de straf die paste bij de misdaad.

GELIJKE RECHTVAARDIGHEID VOOR IEDEREEN

Als de Here God een Godzilla-monster zou zijn, kunnen we verwachten dat Hij karig zou zijn in het verschaffen van gerechtigheid onder de wet, maar dit is niet het geval. God voorzag in Zijn barmhartigheid en mededogen in gelijkheid onder de wet voor de hele mensheid.

De huisbedienden van Israël werden bijvoorbeeld door de wet beschermd tegen onderdrukkende, hardhandige eigenaren. Een eigenaar die een mannelijke of vrouwelijke slaaf [dienaar] op het oog slaat en deze vernielt, moet de slaaf vrij laten om het verlies van zijn oog te compenseren. En een eigenaar die de tand van een mannelijke of vrouwelijke slaaf uitslaat, moet de slaaf vrij laten om het verlies van de tand te compenseren (Ex. 21:26-27).

Ook mensen die door hun afstamming geen Israëlieten waren ontvingen gelijke gerechtigheid onder Gods wet. **Enerlei recht zult gij hebben; de vreemdeling zij gelijk de geboren Israëliet, want ik ben de HERE, uw God** (Lev. 24:22).

De Heer is niet karig en Hij heeft ook geen favorieten bij het bieden van gelijke, rechtvaardige gerechtigheid voor mensen (Ps. 98:9). God kent geen partijdigheid (Deut.10:17-19; Lev. 19:15, 33-34). **Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?** (Gen. 18:25).

AAN HET MENSELIJK LEVEN WORDT DE HOOGSTE WAARDE GEHECHT

Met betrekking tot de uitdrukking “oog voor oog”, zei ik dat deze woorden in figuurlijke zin moeten worden opgevat; er bestaat echter één belangrijke uitzondering: in het geval van opzettelijke moord met voorbedachten rade, moet het principe van “leven voor het leven” letterlijk worden gehandhaafd. Voor de misdaad van moord wordt de moordenaar ter dood veroordeeld. **Wanneer iemand enig mens doodslaat, zal hij zeker ter dood gebracht worden** (Lev. 24:17, 21; Deut.19:21).

De doodstraf is een onderwerp van grote meningsverschillen in de moderne tijd, maar voor de oude Israëlieten was het standaard kost. Eeuwen voordat Hij Zijn wet voor Israël vaststelde, had God aan Noach verklaard: **Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden, want naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt** (Gen. 9:6).

Een straf zo zwaar als de dood toont de achting die de Heer heeft voor het menselijk leven. We zien in Genesis 1:27 Gods reden om deze waarde toe te kennen: **En God schiep de mens naar zijn beeld; naar Gods beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen.** Het menselijk ras is geschapen naar het beeld en het karakter van God zelf. Geen enkel ander levend wezen kan aanspraak maken op deze status. Je hond kan dat niet. Mijn kat kan dat niet. Alleen aan mensen hecht God de hoogste waarde van allemaal, en let op: dit omvat ook het leven van de *ongeboren* mens. Zoals we in Exodus lezen, als een zwangere vrouw te vroeg bevalt omdat zij geslagen wordt door mannen die in haar nabijheid vechten, en de baby sterft, compenseert de schuldige partij dat met zijn leven (Ex. 21:22-25).

VRIJSTEDEN

Wat nu als een moord per ongeluk was?

God gaf in zijn barmhartigheid en ontferming (Ps. 103:8; Klg. 3:22) bijzondere aandacht aan iemand die onopzettelijk had gedood, zonder kwaadwilligheid vooraf. In geval van doodslag kon de dader vluchten naar een van de zes aangewezen vrijsteden waar hij een eerlijk proces kreeg (Ex. 21:12-14; Num. 35:6-32; Deut. 19:1-7). Als de dood als ongeluk werd beschouwd, mocht de dader in de stad van toevlucht blijven en veilig leven tot de dood van de hogepriester. Als hij voor die tijd de stad ooit zou verlaten, zou de dader geëxecuteerd kunnen worden.

Voor elke lezer die de Heer van hypocrisie wil beschuldigen door het tweede gebod **Gij zult niet doodslaan** te citeren (Ex. 20:13), begrijp alsjeblieft dat het woord “doodslaan” in het Hebreeuws *rāṣaḥ* is, wat *moorden betekent*. Gij zult niet *moorden*.

TWEE OF DRIE GETUIGEN

God zorgt ervoor dat zijn strafsysteem eerlijk verloopt door er een beveiliging aan toe te voegen die bestaat uit de verklaring van twee of drie getuigen voordat een straf, inclusief de doodstraf, kan worden uitgesproken. **Eén enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden ter zake van enige ongerechtigheid of zonde, welke ook, die hij begaan mocht hebben; op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan** (Deut. 19:15, 17:6; Num. 35:30).

Wat nu als een getuige liegt? We lezen in Deuteronomium dat een getuige die vals getuigt, dezelfde straf moet krijgen als zijn mede-Israëliet die beschuldigd wordt. Oog voor oog. **Wanneer een misdadig getuige tegen iemand optreedt om hem van een overtreding aan te klagen, dan zullen de twee mannen, die dit geschil hebben, zich vóór de HERE stellen, vóór de priesters en de rechters, die er dan zijn zullen. Dan zullen de rechters dit nauwkeurig onderzoeken, en blijkt, dat de getuige een valse getuige is en dat hij een valse aanklacht tegen zijn broeder heeft ingediend, dan zult gij hem doen, zoals hij zijn broeder dacht te doen. Zo zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen** (Deut. 19:16-19).

HOREN EN VREZEN

Het bovenstaande vers gaat verder: **de overigen zullen dit horen en vrezen en niet weer zulk een kwaad in uw midden doen. Gij zult hem niet ontzien; leven om leven, oog om oog, tand om tand, hand om hand, voet om voet** (Deut. 19:20-21, 13:11).

De doodstraf diende, evenals alle straffen die in de wet zijn voorgeschreven, om verdere misdaden te beperken. Mensen zouden horen van de gevolgen en bang zijn om de overtredingen zelf te plegen. Als verdere afschrikking voor criminaliteit, werden straffen snel uitgevoerd in het Joodse rechtssysteem. **Omdat het vonnis over de boze daad niet aanstands voltrokken wordt, daarom is het hart der mensenkinderen in hen begerig om kwaad te doen** (Pred. 8:11).

OPDAT HET U WEL GA

Zeiden je ouders in je kindertijd “het is voor je eigen bestwil” toen ze de regels bepaalden? God de Vader deed niet anders met Zijn kinderen Israëls. Gods wet bevatte 613 geboden en alle, van de eerste tot de laatste, waren bedoeld voor hun bestwil (Deut. 10:13). **Onderhoud dan zijn inzettingen en zijn geboden, die ik u heden opleg, opdat het u en uw kinderen na u wèl ga en opdat gij lang leeft in het land, dat de HERE, uw God, u geven zal voor altijd** (Deut. 4:40, 6:3, 6:18).

Met zijn wetten vestigde God een samenleving die veilig was voor Zijn kinderen, een samenleving met burgers die moreel van karakter en gezond van lichaam waren, zoals beschreven in Leviticus hoofdstukken 11-20, bijvoorbeeld met voorschriften aangaande voeding, hygiëne en preventie van overdraagbare ziekten. Een God wiens wetten de veiligheid, gezondheid en het welzijn van zijn kinderen bevorderen, kan moeilijk worden verward met een vuurspuwend Godzilla-monster.

Integendeel, **de verordeningen des HEREN zijn waarheid, altogader rechtvaardig. Kostelijker zijn zij dan goud, ja, dan veel fijn goud; en zoeter dan honig** (Ps. 19:10-11). Zo liefelijk en rechtvaardig zelfs, dat de omringende naties kennis zouden nemen van deze wetten en deze zouden bewonderen en zich aangetrokken zouden voelen tot de God van Israël, wat de reden was om in de eerste plaats het volk Israël te vormen (Ex.19:6; I Petr.2:9-10) om als priesters (tussenpersonen) van God de volken te dienen. **Onderhoudt ze** (mijn wetten) **dan naarstig, want dat zal uw wijsheid en uw inzicht zijn in de ogen der volken, die bij het horen van al deze inzettingen zullen zeggen: ‘Waarlijk, dit grote volk is een wijze en verstandige natie.’ Immers welk groot volk is er, waaraan de goden zó nabij zijn als de HERE, onze God, telkens als wij tot Hem roepen? En welk groot volk is er, dat inzettingen en verordeningen heeft zo rechtvaardig, als heel deze wet, die ik u heden voorleg?** (Deut. 4:6-8).

Noch de straffen van de Heer, noch Zijn beloningen kwamen ooit uit de lucht vallen. God legde deze van tevoren uit (Lev. 26; Deut. 28; Amos 3:7) voor iedereen om te leren, te begrijpen en te gehoorzamen.

IK ZAL ONDER HEN WONEN

God wilde dat het kwaad uit het beloofde land werd gezuiverd (Deut. 13, 19, 17, 21, 22, 24) en Hij wilde dat de Israëlieten door Zijn wet gezuiverd zouden worden, allemaal om één belangrijke reden: De Here God zal op een dag te midden van hen wonen (Ex. 29:45-46; Openb. 21:3). De Heer zal naast hen leven, dus de mensen en het land moesten zuiver zijn in Zijn aanwezigheid. **Wees heilig, want Ik ben heilig** (Lev. 11:44-45, 19:2, 20:7, 26).

Op basis van onze studie moet iedereen die nog steeds met “oog om oog” op zoek is om te bewijzen dat de God van het Oude Testament een wraakzuchtig Godzilla-monster is, van gedachte doen veranderen. Er is hier geen vuurspuwing te vinden.

Nummer 350; maart 2023.